להוכיח לציבור האמריקאי שהנשיא שלהם וממשלתו עדיין מתפקדים.

תופעת־לוואי מוזרה במיקצת: מתוך תגובה על עמדתו של שמיר, ואולי בהשפעת מיפלגת־העבודה, החליט שלום עכשיו לערוך הפגנה למען שליחות שולץ. הדבר מראה כי התנועה עדיין שקועה כולה בפוליטיקה הישראלית, מבלי להעלות את מבטה ולראות את המציאות המרחבית הכוללת.

כפי שהיה ברור מראש, התוצאה של השליחות תהיה אפס. אין ארצות־הברית יכולה לשנות את יחסה לאש"ף, ואין היא יכולה לכופף את ידו של שמיר.

לשיא הגיחוך הגיעו הדברים כאשר הודיעה וושינגטון, דווקא בימי שלי־חותו של שולץ, שהיא החליטה סופית לסגור את נציגות אש"ף לידה האו"ם. בכך נכנסה לסיכסוך גלוי עם כל העולם הערבי באו"ם — בשעה ששולץ ביקש להיפגש עם „מנהיגים פלסטיניים" בירושלים.

המחאה לאורך הקו האדום

חיילים ממחנה צבאי זרקו אבנים לעבר הצועדים. ילדים בירכו אותם לשלום

ממערב היה הים. אפור ושקט. שג־ליו מתנפצים על הסלעים. ממיזרח הגיעה באותו הבוקר ידיעה על עוד שני פלסטינים שמתו מפציעיהם. ושה־עלו את מיספר קורבנות סוף־השבוע משיבעה לתישעה.

השמיים היו אפורים, ונדמה היה כאילו בכל רגע עומד לרדת גשם. שישנה את כל התוכניות.

בבוקר היום הראשון התאספו בראש־הניקרה, שעל גבול הצפון, כמה מאות מפגינים — יהודים וערבים — שבאו למחות נגד הכיבוש.

היו שם ילדים קטנים בגיל בית־ספר, היו שם נערים ונערות בחולצות כחולות בעלות שרוך לבן, חברי השו־מר־הצעיר, היו שם צעירים בגילים שו־נים, והיו שם גם מבוגרים בגיל־הע־מידה. על בימה מאולתרת, על הצוק הגבוה של ראש־הניקרה הנשקף לים, עמד השחקן מכרם חורי ודיבר אל המפגינים.

„די דם". התארגנות, שהתחילה לפני חודש, בכינוס של נציגי רוב הגו־פים המהווים את מחנה־השלום הישר־אלי, ושנערך באחד הישובים היהודיים בגליל המערבי, הגיעה ביום הראשון לשלב המעשי.

מיצעד־מחאה, שהתחיל מראש־הניק־רה ושיסתיים בירושלים, והצועד בח־סות תנועת־מחאה חדשה בשם „קו אדום — יהודים וערבים נגד הכיבוש" יצא לדרך.

זוהי התנועה הראשונה, עד כה, שהצליחה להכיל בקירבה באופן שווה אזרחי ישראל יהודים וערבים. התנועה היחידה שהצליחה להוות גג לכל איר־גוני־המחאה ותנועות־השלום בארץ. הסיסמות שנישאו בצעדה היו מעטות, והיתה הקפדה רבה שלא יינשאו שום שלטים אחרים, כדי שלא לתת למיצעד ולתנועה אופי מיפלגתי מזוהה כלשהו.

כך אפשר היה לראות ילדים בני 6 נושאים בידיהם שלטים שעליהם נכ־תב: „די דם".

ביום הראשון הלכו הצועדים מראש־הניקרה ועד עכו. בדרך, כשעב־רו על פני אכסניית־נוער שליד אכזיב, יצאו לקראתם כמה מעובדי האכסניה וצעקו לעברם עלבונות. לא רחוק משם, ליד גשר־הזיו, המתינו להם ילדי הפעוטון של הקיבוץ, ביחד עם הגננת, ובירכו אותם לשלום.

חיילים שצפו בהם במחנה צבאי הס־מוך לכביש הראשי התחילו לזרוק לעברם אבנים ולקרוא קריאות־גנאי.

אך הצועדים, בחסות ניידות־מיש־טרה ששמרו עליהם מלפנים ומאחור, המשיכו ללכת.

הילדים, שבעצרת־הפתיחה לצעדה הפריחו יונים, התעקשו להמשיך ללכת ברגל, למרות שאוטובוסים, שהמתינו בתחנות שונות בדרך, היו מוכנים כדי לקחת אותם בנסיעה.

מזג־האוויר היה אידיאלי לצעדה. חברי הקיבוצים הסמוכים דאגו למשקה קר ולפֵּרי־הדר טרי לאורך כל הדרך.

במרכז הכיכר עמדה בימה מגודרת, ואמנים שהגיעו מתל־אביב המתינו בצד.

את העצרת הינחה השחקן מוני מו־שונוב.

לפי החלטת הצוות המארגן היו במקום שני נואמים. יהודי — הסופר סמי מיכאל, וערביה — הד"ר מרים מרעי. ההחלטות הנוקשות של ועדת־המיצעד קבעו שאיש מן הנואמים, בעצרות לאורך הדרך, לא יהיה איש־מיפלגה, למרות שבין הצועדים היו חברים ממיפלגות שונות השייכות למחנה־השלום.

אחרי דיבורי־ברכה קצרים של שני הנואמים — שנאמו שניהם בעברית — עלו האמנים בזה אחר זה על הבימה ושרו לקהל. היו שם גידי גוב, שלמה בר־אבא, שלמה יידוב, מאיר אריאל, יהודה פוליקר ויעקב גילעד. כולם באו בהתנדבות, כולם עשו את הדרך הא־רוכה מתל־אביב לעכו, כדי להביע את הזדהותם עם המיצעד וסיסמותיו.

השר מיז
מדוע מאחורי הגב?

יש כאן כל היסודות של שערוריה לאומית ממדרגה ראשונה — אך הכל עושים יד אחת כדי להפכה לקוריוז תמים

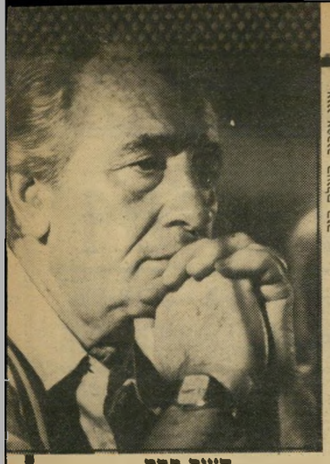

השר פרס
מדוע בכתב־יד?

לשימעון פרס יש מזל. ההת־קוממות בשטחים הכבושים מצילה אותו.

בימים רגילים, היו הגילויים הח־רשים בפרשת צינור־הנפט גורמים לשערוריה לאומית. אולם בגלל המ־אורעות בשטחים הכבושים, הם עוברים כמעט בלי תגובה.

לליכוד אין זמן להיטפל לפרס, ואולי בוער הכובע גם על ראשו. העי־תונות השתיקה את הפרשה מלכתחי־לה. גם אחרי שכבר פורסמה בהרחבה בחו"ל, לא הוזכרה הפרשה אף במילה אחת בכלי־התיקשורת בארץ, עד שבא יגאל לביב ופוצץ את הפרשה מעל עמודי העולם הזה (2.12.87).

אך לולא המאורעות, לא היתה העלמה זו אפשרית.

כתוצאה מכך עוררה הפרשה פחות תשומת־לב מאשר פרשת דויד בלס. אך פרשת בלס היתה כאין וכאפס לעומת פרשת הצינור. אז התגלה כי פרס קיבל הון־עתק מידי איש־עסקים מפוקפק למימון מסע־הבחירות שלו, הזמין את האיש לביתו ואף קיבל ממנו מתנה בצורת שעון־יד.

בפרשת צינור־הנפט קרו דברים הרבה יותר חמורים.

● „מר מיז היקר"

מה הוכח עד כה בפרשה זו?

לא הוכח ששימעון פרס ו/או מיפלגת־העבודה קיבלו אף אגורה אחת מעיסקה זו. העיסקה פשוט לא יצאה אל הפועל, ולא הגיעה לשלב של של־מונים.

אולם הדברים שכבר הוכחו די בהם כדי לעורר שאלות חמורות ביותר.

השבוע התמקדו שאלות אלה סביב נקודה אחת: מה הניע את שימעון פרס לכתוב במו ידיו, בכתב יד ובאנגלית משובשת, מיכתב־פרטי לשר־המיש־פטים האמריקאי, שבו המליץ על שני סוחרי־השפעה מפוקפקים, תוך הזכר־תם בשמותיהם הפרטיים? מדוע נעשה לאחר מכן ניסיון לקבל את המיכתב הזה בחזרה כדי לגנזו?

הנה העובדות העיקריות, כפי שהן ידועות עד כה:

● חברת־הענק האמריקאית בכתל ביקשה להניח צינור־נפט מבגדאד לעקבה. זהו פרוייקט של מיל־ארדים, שעמד להכניס לכל השותפים רווחים עצומים.

● לא היתה שום אפשרות לקבל עבור פרוייקט זה מימון וביטוח, בלא הבטחה שממשלת־ישראל לא תפגע בצינור בעת מילחמה.

● **חברת־הענק שברה איש־עסקים יהודי, ברוס־ברוך רס־פורט, יורד מחיפה, כדי להשיג את ההתחייבות הזאת מיש־ראל. נראה כי רספורט נשבר אך ורק מפני שהיה ידוע כידידו של שימעון פרס, שיכול היה לגשת אליו באופן פרטי ולי־השיג ממנו את הדרוש באמ־צעים שאינם ממלכתיים.**

● כדי שהערבות הישראלית תהיה בת־תוקף, היה צורך לשעבד לה מאות מיליוני דולארים מכספי הסיוע הא־מריקאיים לישראל. הדבר חייב את שינוי התקנות של החוק האמריקאי. לשם כך היה צורך בשיתופו של אדווין מיז, שר־המישפטים.

● לשם כך נשכר יהודי אחר, עורך־הדין רוברט ולך (או ואלאק). הוא נשכר כסוחר־השפעה, שיש לו השפעה על מיז — ובעיקר השפעה בלתי־כשרה, שנודף ממנה ריח של שוחד.

● **ולך דיווח למיז שיש צורך לשחד את שימעון פרס (אז ראש־הממשלה) והציע לעשות כן.**

● **רספורט הודיע כי הבטיח לפרס תשלום שוחד־ענק, בצו־רת תשלום שנתי של 60 עד 70 מיליון דולר למיפלגת־העבודה.**

● שימעון פרס אכן נתן לרפפורט מיכתב שבו הודיע כי ממשלת־ישראל לא תפגע בצינור.

● מכיוון שלא היה די בכך, והיה צורך בשינוי התקנות האמריקאיות, כתב פרס את המיכתב המוזר בכתב־יד „מר מיז היקר", ובו דיבר על „ברוס" (רספורט) ו„בוב" (ולך), כאילו היו ידידיו הקרובים.

● העסק לא יצא לפועל מפני שקבוצה בתוך מישרד־המישפטים הא־מריקאי חיבלה — מאחורי גבו של מיז — במאמץ לשנות את התקנות, וגם מפני שיעיראק מצאה חלופות טובות יותר לצינור זה.

● מיקבץ של שאלות

עובדות אלה מעוררות מיקבץ שלם של שאלות. במדינה מתו־קנת, כמו ארצות־הברית, היה מתמנה מזמן חוקר מיוחד ובלתי־תלוי, כדי לברוק את הפרשה ולקבוע אם יש מקום לאישום פלילי.

בארצות־הברית פועל עכשיו חוקר כזה, כדי לקבוע אם יש מקום להעמיד את מיז לדין. פעולתו של חוקר זה היא שהביאה לגילויים, והיא תביא לגי־לויים נוספים.

בארצות־הברית. לא בישראל.

הנה כמה מן השאלות המתעוררות מאליהן:

● **מדוע לא התנהל משא־ומתן זה בדרג ממשלתי, והיה צורך ב„מתווכים" פרטיים?**

זה מזכיר את פרשת־הנשק האי־ראנית, שהתנהלה באותו הזמן. אז הכניס פרס לעניין את ידידיו, סוחרי־הנשק הפרטיים (יעקוב נימרודי, אל שוויימר וכו'). אך לאחר־מכן הועבר העניין לדרג הממלכתי ונמשך בין פקידים — עמירם ניר ואוליבר נורת'. מדוע לא כאן?

● **מדוע מסר פרס התחיי־בות שלא לפגוע בצינור, מבלי לשתף בהחלטה את הקאבינט ו/או הממשלה?**

פרס טוען כי „מי שצריך לדעת" ידע והסכים. הכוונה, כרגיל: יצחק שמיר ויצחק רבין. מדוע לא שותף לפחות הקאבינט? טענות הסודיות אינן תופ־סות, מפני שהקאבינט מחוסן מפני הדלפות. מדוע היה צורך להסתיר?

אם אמנם סבר פרס כי הנחת הצינור משרתת את האינטרס של ישראל, מדוע היה צורך לפעול מאחורי גבם של השרים? (הטענה עצמה אינה בלתי־סבירה. קיומו של צינור־נפט עיראקי ליד הגבול הישראלי יכול היה למתן את המדיניות העיראקית כלפי ישר־אל.)

● **מדוע לא נשלח למיז מיכ־תב רשמי, מודפס כהלכה?**

שום טענה של חיפזון ומהירות אינה תופסת. ממשלה הגונה פשוט אינה נוהגת כך. ברור כי פרס חשב שיש להעלים את הדבר אף מפני מזכירותיו ויועציו, ודבר זה כשלעצמו מעורר חשד חזק שפרס ידע שמשהו בעניין אינו כשר.

זה טיבעי — אם היה הדבר קשור בתשלומי־שוחד למיפלגת־העבודה.

● **מדוע העמיד פרס במיכ־תב סנים כאילו שני סוחרי־ההשפעה הם ידידיו הפרטיים?**

שניהם שייכים לאותו זן של „יהודים טובים", התורמים לישראל עשרות־אלפים והמרוויחים מישראל עשרות־מיליונים. אנשים המסתובבים מסביב למנהיגי־ישראל, מתוך תיקווה למכור את קירבתם לגורמים זרים תמורת הון־עתק.

מוזר שדווקא שימעון פרס מוקף תמיד באנשים כאלה, ומסתבך תמיד בפרשות מסוג זה. האם זה רק מיקרה? או שמא נעזר פרס באמת בטיפוסים כאלה כדי לממן את מיפלגת־העבודה — כפי שאכן התברר בעליל בפרשת בלס?

● שחוק לי ואשחוק לך

מעבר לכל השאלות הספציפיות, מגלה הפרשה תמונה מחרידה למדי של הקשר בין מדינת־ישראל, המיפלגות הגדולות וסוחרי־שוחד בין־לאומיים.

ברור כי חברות־ענק זרות מאמינות כי ניתן להשיג בישׂ־ראל כל דבר באמצעות שוחד, כמו ברסובליקות־בננות מרכז־אמריקאיות.

ברור כי מיפלגות גדולות אלה אינן מבחינות בין האינטרס הממלכתי והאינטרס המיפלגתי, ומוכנות לקבל שלמונים בסכומי־ענק מגורמים זרים עלומים, תוך שימוש בעמדות־המפתח הממלכתיות שבידיהן. ענייני־ביטחון ממדרגה ראשונה מתחברים עם אינ־טרסים מיפלגתיים עכורים.

ברור כי מבחינה זו אין הבדל בין המערך והליכוד. הגימגום של הליכוד בפרשה זו מוכיח כי הוא מעורב בפרשות לא־פחות מכפישות. העיקרון הוא: שמור לי ואשמור לך. או: שתוק לי ואשתוק לך.

מעל לפרשה בולה מרחף ענן סמיך של חשדות־שוחד. יש להניח כי המשך החקירה הא־מריקאית תחשוף את הפרשה כולה.